

менеджменту для здійснення визначених цілей і вирішення поставлених перед управлінням задач – стратегічна ціль; кваліфікований вибір необхідних форм і методів управління; адекватне використання механізмів (законодавчих, нормативних, інструктивних, програмних, методичних, організаційних та ін.) управління, удосконалення його форм (структурних зв'язків, складових елементів) як способу організації змісту функцій управління [5].

Сукупність організаційних, методичних і технічних прийомів, які здійснюються за допомогою певних процедур [2, 3], складає процес управління виробництвом сільськогосподарської продукції. Цей процес складається із таких етапів:

1. Визначення цілей і задач управління, розробка проектів, схем, планів та інших документів внутрішньої регламентації менеджменту; нормативно-довідкове і методичне забезпечення практики управління; технічне забезпечення управлінської діяльності.

2. Здійснення управління виробництвом через використання різних форм, методів, способів, інструментів, а також розробки управлінських рішень.

3. Контроль, аналіз господарських процесів у виробництві сільськогосподарської продукції, їх регулювання, оцінка ефективності самого управління, контроль виконання прийнятих рішень [4].

Отже, процес управління – це система, яка функціонує із використанням матеріальних, фінансових, трудових та інтелектуальних ресурсів, тому він має бути раціонально організованим, тобто усі елементи системи впорядковані, приведені в єдине ціле, функціонують взаємопов'язано, перебувають у функціональній залежності.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз. Київський національний економічний ун-т. К.: КНЕУ, 2005. 292 с.
2. Гончарук А.Г. Методические основы оценки и управление эффективностью производства: монографія. Одеса: Астропринт, 2008. 288 с.
3. Дієсперов В.С. Ефективність виробництва у сільськогосподарському підприємстві: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2008. 340 с.
4. Жовнович Р. І. Планування діяльності підприємства як метод менеджменту. Фінанси України. 2007. № 1. С. 19-24.
5. Лишиленко О.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами (теорія, організація, практика): монографія. К.: ЦУЛ, 2008. 349 с.

Грабовецький Олександр

ст. викладач

*Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України "Ніжинський агротехнічний інститут",
м. Ніжин, Україна*

НОРМАТИВНА БАЗА АГРАРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Зухвале вторгнення путінської орди в Україну негайно спонукало нашу державу, окрім необхідності вирішення безлічі оборонних проблем, невідкладно вжити заходів щодо переведення аграрно-промислового комплексу на воєнні

Discussion panel 2. «Protection of agricultural producers and economic policy of protectionism of agro-industrial complex. Social disintegration and stratification of society in the face of rising food prices Management and finance in agriculture»

рейки. Одним із ключових інструментів для виконання цих завдань є юридичне обґрунтування специфіки такого режиму функціонування галузі.

В умовах воєнного стану продовольча безпека держави набуває критичного значення, що вимагає якнайповнішого та невідкладного використання у 2022 році усіх доступних сільськогосподарських угідь для проведення посівної кампанії та забезпечення інтенсивного сільськогосподарського виробництва [2].

Отже, 24.03.2022 Верховною Радою було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» №2145-ІХ, яким урегульовані найактуальніші за таких обставин суспільні відносини – земельні. Законодавцем внесено зміни насамперед до Земельного Кодексу України, а саме розділ Х "Перехідні положення" доповнено пунктами відповідними 27 і 28 [1].

Для забезпечення стабільності господарювання передбачена автоматична пролонгація на один рік договорів оренди, суборенди, емфітевзису, суперфіцію щодо земельних ділянок сільськогосподарського призначення (державної, комунальної власності, невитребуваних, нерозподілених земельних ділянок, а також земельних ділянок приватної власності) без волевиявлення сторін та без внесення відомостей про поновлення договору до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно договорів, строк користування земельними ділянками щодо яких закінчився після введення воєнного стану.

Так, якщо при передачі в оренду земельної ділянки потрібно змінювати її цільове призначення (код цільового призначення), то таку ділянку можна буде передати в оренду після відновлення роботи Державного земельного кадастру, оскільки зміна цільового призначення ділянки має фіксуватися у кадастрі.

Договір оренди земельної ділянки укладається лише в електронній формі, та засвідчується кваліфікованими електронними підписами орендаря і орендодавця (до прикладу через онлайн сервіс «Дія»).

Формування земельної ділянки з метою передачі її в оренду здійснюється без внесення відомостей про таку земельну ділянку до Державного земельного кадастру (державної реєстрації) та присвоєння їй кадастрового номера, на підставі технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель, яка розробляється за рішенням органу, уповноваженого передавати земельну ділянку в оренду, та затверджується таким органом.

Передача в оренду земельної ділянки здійснюється без проведення земельних торгів. Земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності можуть надаватися у користування лише для ведення товарного сільськогосподарського виробництва [1].

Право оренди земельної ділянки, переданої в оренду не підлягає державній реєстрації. Договір оренди землі, а також зміни до нього, договір про розірвання такого договору оренди підлягає державній реєстрації. Така реєстрація здійснюється районною військовою адміністрацією.

Безперечно, запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян забезпечується військовими адміністраціями, треба надати таким адміністраціям усі необхідні повноваження для оперативного вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин та раціонального використання доступних сільськогосподарських земель [2].

Не менш революційним і таким, що згодом має стати правовим підґрунтям подальшому післявоєнному осучасненню сфери аграрно-земельних відносин експерти вважають закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», який набув чинності 17.03.2022. Згідно з ним пункт 69 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України доповнено підпунктами 69.14 і 69.15, якими встановлено, що за земельні ділянки, які розташовані на територіях, де ведуться чи велися бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними російськими формуваннями, а також за земельні ділянки, визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами чи на яких наявні фортифікаційні споруди, не нараховується та не сплачується плата і загальне мінімальне податкове зобов'язання. Ці норми є тимчасовими і діють у період з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, у якому припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан, та протягом податкових 2022 та 2023 років. Перелік таких територій визначається урядом [3].

Тобто пільга щодо плати за землю стосується земельного податку, а щодо орендованих земельних ділянок державної та комунальної власності – ще й орендних платежів.

На виконання цих законів уряд у свою чергу розробив комплекс дій за багатьма напрямками. По-перше, це моніторинг стану продовольчої безпеки та сільськогосподарської інфраструктури в цілому. По-друге, національним виробникам харчових продуктів надаватиметься державна підтримка. По-третє, найбільш соціально вразливе населення отримуватиме адресну продовольчу допомогу. Крім того, під особливим контролем держави буде моніторинг та відповідне регулювання продуктових цін [4].

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану : Закон України від 24.03.2022 № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text> (дата звернення: 30.04.2022).
2. Пояснювальна записка до проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» / Верховна Рада України : офіційний веб-сайт / Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1246662> (дата звернення: 30.04.2022).
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 30.04.2022).
4. Уряд затвердив план із забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану / Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України / Міністерство аграрної політики та продовольства

Discussion panel 2. «Protection of agricultural producers and economic policy of protectionism of agro-industrial complex. Social disintegration and stratification of society in the face of rising food prices Management and finance in agriculture»

України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-plan-iz-zabezpechennya-prodovolchoyi-bezpeki-v-umovah-voyennogo-stanu> (дата звернення: 30.04.2022).

Гуденко Олександр

аспірант, ДННУ «Академія фінансового управління»

Мальцев Микола

здобувач кафедри менеджменту в будівництві,

Київський національний університет будівництва і архітектури

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Лише за наявності економічного, соціального та фінансового потенціалу можливе функціонування та розвиток економіки та держави в цілому. При цьому зростаючі потреби населення та підприємців обумовлюють подальше прискорення темпів науково-технічного прогресу [1]. В даних умовах зрозумілим видається, що чим вищий історичний етап розвитку суспільства, тим більшою мірою якісний стан природного середовища зумовлюється людською діяльністю.

Однак, в умовах військового повномасштабного вторгнення проти України, вже було завдано значного пошкодження територіям, зокрема й посівним площам. Разом з тим ймовірність негативного впливу на довкілля значно збільшується, у тому числі й від виробничої діяльності.

Посилення ролі державного управління природними ресурсами має відображатись в розв'язанні важливих проблем, пов'язаних з процесами агрогосподарювання, включаючи управління земельними, водними й лісовими ресурсами, проведення ефективної земельної реформи та відповідної аграрної політики.

В існуючій довоєнній системі управління земельними ресурсами нашої держави, на жаль, був відсутній дієвий контроль за ґрунтами. При земельному реформуванні, оформленні прав власності на землю, передачі землі в оренду якість ґрунтів не враховується [2]. Держава, відмовившись від монополії на земельну власність, одночасно відмовилася від контролю за станом ґрунтів. Очевидним є, що ця проблема не зникла і з початком військової агресії.

За даними Міністерства аграрної політики України у 2022 році через бойові дії неможливо провести посівну на площі 3,5 млн га с/г земель [3]. Відповідно до цього скорочуються й обсяги майбутніх доходів аграріїв. Однак, як зазначив голова уряду, станом на 9 травня 2022 року в цілому сільгоспкультурами в Україні було засіяно 8,6 млн га, що лише на 24% менше від минулорічних показників [4].

Багатство природних ресурсів та просторовість території сприяли розвитку України екстенсивним шляхом, що призводить до втрати природно-ресурсного потенціалу. Надмірне розорювання земель, у тому числі й схилених, призвело до порушення екологічно збалансованого співвідношення площ ріллі, природних